

POST UW
DE GEREED

AMSTERDAM
—
21 VII 13.
1950

38/1

De Heer A. P a n n e k o e k,

Regentesselaan 8,

Z E I S T

MARCEL LEEREVELD
LERAAR VREEMDE TALEN

PROFESSOR VAN REESLAAN 4
BLARICUM

Capittenweg 47.

M. Leereveld
Capittenweg 47,
BLARICUM.

20 Juli 1950.

38/1

De Heer A. Pannekoek,
Regentesselaan 8,
g z e i s t.

Waarde Makker,

Hoewel ik nog geen afspraak dienaangaande met een uitgever heb gemaakt (noch gezocht), heb ik toch reeds het plan opgevat uw "Anthropogenese" te vertalen in het Esperanto. Indien er uwerzijds tenminste geen bezwaar tegen is.

Ik heb het ding al door en door bestudeerd, daar ik gegevens er uit heb gebruikt voor een rede over het radencommunisme, welke ik verleden jaar heb gehouden in de Arbeiders Universiteit van het Internationale Esperanto-kongres in Parijs. Ook uit taalkundig oogpunt acht ik mij wel geschikt voor de vertaling: ik schrijf, vertaal, of controleer tenminste, sinds 1936 de artikelen voor het radencommunistiese Esperanto-tijdschrift "Klasbatalo"; in de Esperanto-wereld ben ik bovendien goed bekend.

Daar ik binnenkort met mijn gezin naar Australië hoop te vertrekken, zou ik gaarne een exemplaar bij mij hebben. Mijn plan is n.l. de vertaling zoveel mogelijk te maken gedurende de lange bootreis.

Mijn verzoek is nu of u mij een exemplaar zou kunnen verzorgen (het is niet meer in de handel). Ik zou dan tevens gaarne van u horen, of u geen bezwaar heeft tegen de vertaling.

Sinds 1933 werk ik mee in de Amsterdamse Groep van Internationale Communisten, ben ook in Spartacus geweest, doch als één van de harde opposanten tegen het zich daar doorzettende leninisme ben ik er met de anderen weer uitgegaan (een aanleiding voor de scheiding was een zelfcritisch artikelje van mij, dat men trouwens niet wilde plaatsen om de schijn van harmonie niet te verstoren voor de buitenwereld). De daarna gevormde groep van radencommunisten doet niet veel, doch de meesten werken nu aan de verzorging van "Klasbatalo". Contact met min of meer zuivere geestverwanten hebben we alleen in Holland, Frankrijk, Duitsland, Denemarken, Kongo en Madagascar, doch daarnaast zijn er lezers in prakties alle landen.

Tot voor een jaar geleden ontving ik, als redactieadres van "Klasbatalo", geregeld "Workers' Councils" uit Melbourne en heb met volle instemming Uw critiek op het anarchisme gelezen, waaraan in onze kringen over het algemeen te weinig aandacht wordt geschonken. In Australië zijnde, hoop ik daar ook mede te kunnen werken aan de inhoud van de (hopelijk binnenkort weer te verschijnen) "Workers' Councils".

Ik moet de hartelijke groeten overbrengen van Henk Cannemeyer en Greetje, die me uw adres hebben gegeven.
Kameraadschappelijk groetend,

23 Augustus 1950.

38/2

Aan de Heer A.Pannekoek,
Regentesselaan 8,
Z e i s t.

Waarde Makker,

Ik ontving uw brief en een exemplaar van uw "Anthropogenese". Mijn hartelijke dank daarvoor! Ik trof het wel, dat u een exemplaar aangeboden kreeg; ik was al bang dat zelfs de schrijver niets meer zou hebben, hetgeen niet de eerste keer zou zijn.

Wat de vertaling in het Esperanto betreft, ben ik het met u eens dat de moeilijkheid voornamelijk zal liggen in het zo begrijpelijk mogelijk weergeven van de toch reeds zeer beknopte tekst. Ik heb bij het lezen de inhoud niet onbegrijpelijk of té beknopt gevonden, doch dat zegt nog niets, aangezien je bij het vertalen van iets pag merkt of je de zin van het geschrevene volkomen begrijpt. Wanneer een volzin gevaarlijk kort is, dan hak ik hem in stukken en zorg, dat er in elk geval geen misverstand kan ontstaan. Indien gehele gedeelten door mij niet recht worden begrepen of naar mijn mening uitgebreider dienen te worden omschreven, dan ben ik zo vrij daarvoor t.z.t. uw hulp in te roepen. Wanneer de Engelse vertaling is verschenen, zal ik die in handen zien te krijgen, daar lezing daarvan voor mij wel van nut zal zijn en ik bovendien op zich zelf ook belang stel in die vertaling.

Inderdaad hebt u het werk in zeer compacte vorm geschreven, doch dit stroekt m.i. geheel met de opzet van het werk. Hoewel een enkel punt misschien té aksiomatisch is opgenomen, ligt het nut juist in de overzichtelijke en ongekompliseerde weergave, en voornamelijk in de lijn die het aangeeft en die de lezer nieuw licht brengt omtrent de in de onderhavige materie te maken gevolgtrekkingen. Het is dus vanzelfsprekend dat het geen beschrijving moest zijn van de uitkomsten der wetenschap en hoe hij daartoe gekomen is. Veeleer werden uitkomsten slechts gebruikt als hulpmiddel om de juistheid van de in uw werk gevolgde lijn te staven en de lezer zodoende tevens te dwingen om zich te bezinnen op het afwerpen door de mensheid van een overblijfsel uit een vroeger stadium: het nog niet beheersen van zijn eigen natuur en samenleving.

Met vragen omtrent de inhoud kom ik u niet eerder lastig vallen dan na het geheel te hebben vertaald. Een uitgever kan ik pas zoeken nadat de vertaling klaar is; indien de oorlogsdreiging voorlopig nog slechts dreiging blijft, zal het niet moeilijk zijn er een te vinden, waarschijnlijk zal dat de Wereldbond van Arbeiders-Esperantisten zijn, die in Parijs is gevestigd.

Hoewel ik reeds enige maanden bezig ben om een mogelijkheid te vinden naar Australië te komen, valt het toch niet mee. De grootste moeilijkheid wordt misschien de financiële zijde, indien het niet mogelijk blijkt mijn inboedel, met recht op bewonen van het huurhuis, voor een voldoende som te verkopen. Wel zijn er dan nog andere mogelijkheden, maar dat kost alles weer tijd en ik trek het liefst zo gauw mogelijk het land uit. Ik heb thans ook contact opgenomen met de R.I.S.-klanten in Den Haag, om een baantje in Indonesië te krijgen als leraar M.O., met vrije overtocht. Als ik met mijn gezin eenmaal daar ben, dan is Australië niet zo ver meer af en waarschijnlijk zonder veel moeite te bereiken. In dat geval zou ik niet zo ver van Bruun af zitten en zou die wellicht nuttig zijn voor een contrôle van de vertaling, daar hij behoorlijk Esperanto kent en tevens meestal wel zal weten, op welke wijze Uw gedachtengang het best te interpreteren is.

Misschien begin ik met de vertaling van de "Anthropogenese" wel eerder dan gedurende de reis, vooral als het zo lang duurt; dat hangt echter geheel af van mijn werkzaamheden, studie, en werk voor "Klasbatalo".

Ik vind het tamelijk dom van Jim Dawson om teleurgesteld te zijn door de weinige belangstelling in zijn land voor onze ideeën. Hij moet toch weten dat in een kapitalistisch land met zoveel ontwikkelingsmogelijkheden als Australië is, de tijd nog lang niet is gekomen vele geestverwanten te krijgen door een door een scherpe klassestrijd gedwongen zoeken van de arbeiders naar nieuwe strijdvormen en denkbeelden; waarschijnlijk zullen ze daar nog heel wat mee moeten maken op het gebied van de ontwikkeling en verscherping der klasse tegenstellingen, en zullen ze (evenals wij) ook het staatskapitalisme nog moeten proeven (of er in stikken); hoewel in een enkel opzicht Australië zich reeds in typisch staatskapitalistische richting heeft ontwikkeld (dank zij de vakverenigingen).

Zodra aan het andere eind van wereld aangekomen, zal ik niet nalaten u hierover in te lichten en u eveneens op de hoogte te brengen indien ik door onvoorziene omstandigheden de vertaling zou hebben moeten uitstellen of opgeven.

Met kameraadschappelijke groeten,

